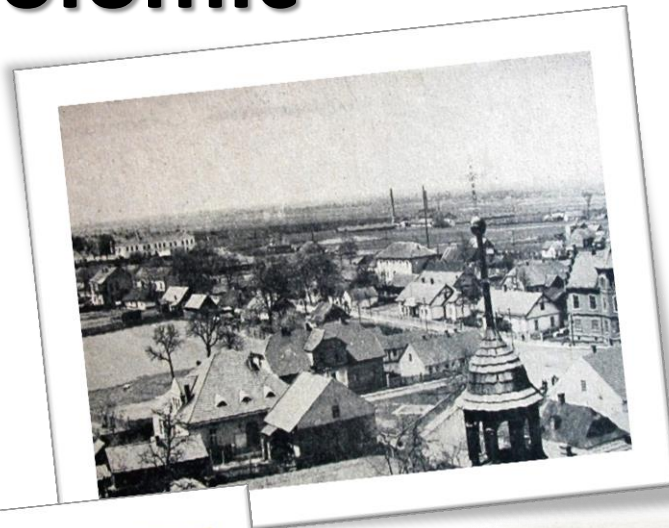

Klub Poszukiwaczy Historii Niepołomic

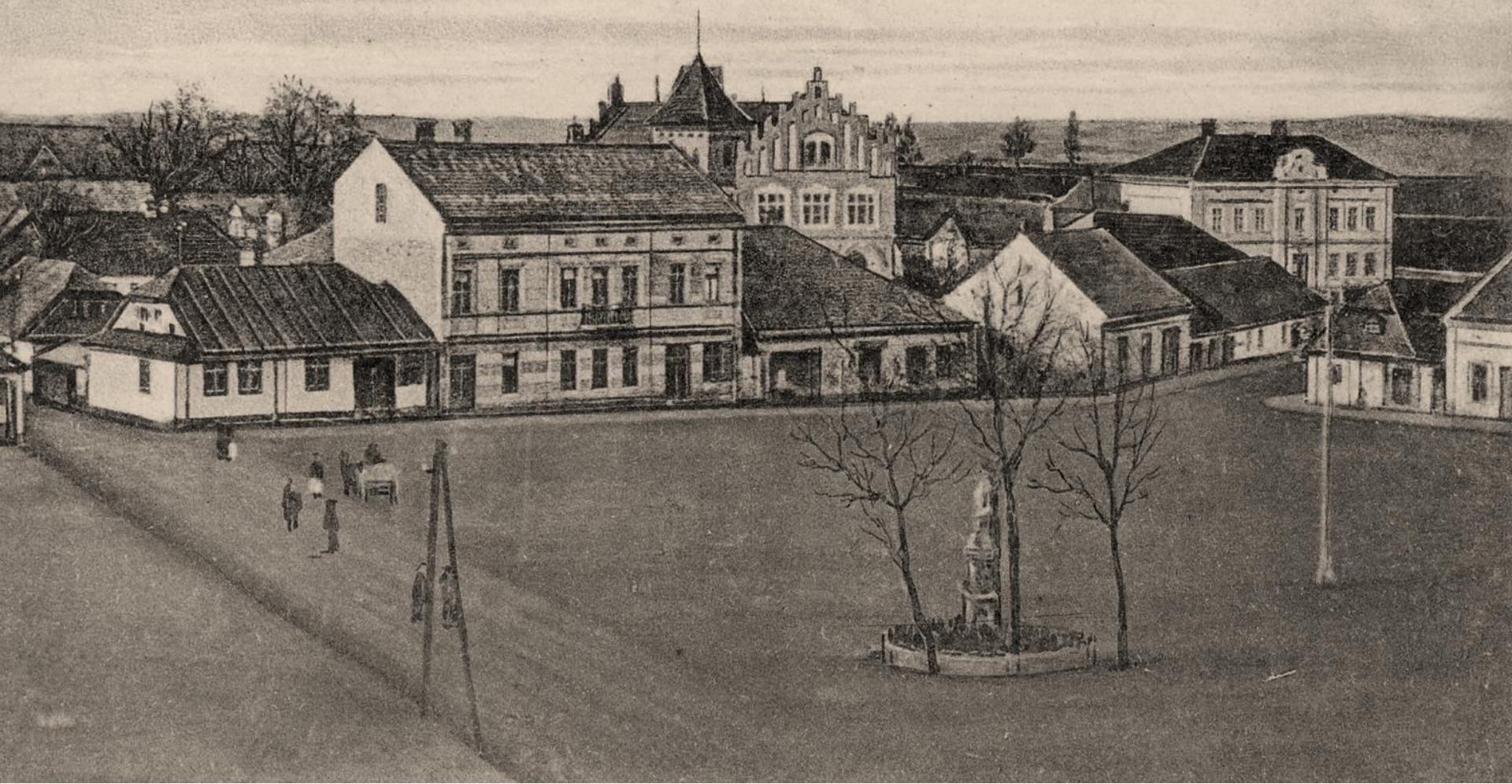

„Handel w dawnych Niepołomicach”

W oparciu o „Kronikę” Kazimierza Bisztygi i jej II-gą część napisaną przez Stanisława Kasinę

Niepołomice - Ogólny widok

- Niebagatelną rolę w handlu miast i miasteczek odgrywały targi oraz jarmarki.
- Wiązało się to z podstawowym rynkiem zbytu towarów, a więc rynkiem lokalnym a w wypadku większych fabryk czy zakładów wewnętrznym rynkiem Królestwa Galicji i Lodomerii.
- Rzemieślnicy wytwarzali materiały niezbędne do uzyskania samowystarczalności lokalnych społeczności.

JARMARKI

- Jarmarki były nadawane w rozumieniu rocznym w ilości liczonej miesięcznie, to znaczy np. w Niepołomicach prawo do urządzenia jarmarków było przy 9 terminach w roku, następnie za czasów austriackiego zaboru zwiększono je do 12, a więc 12 jarmarków w roku, po jednym w miesiącu.
- Jarmarki były urządzone w związku z konkretnym świętem lub po nim, związane były z obchodami o charakterze religijnym. Nie miały one charakteru wyłącznie handlowego, zabawa odgrywała w nich funkcjonowaniu znaczącą rolę.

33
zaprowadzone

Jarmarki i Targi odbywają się w Miasteczku
Niepotomie

Jarmarków dziewięć uprzywilejowanych i kaprowadzonych
przez Wysoki Urząd Królestwa Polskiego, które od niepamięt-
nych czasów się odbywają, i są po dziś dzień utrzymywane jako

- 1° Pierwszy - po trzech tygodniach dnia 7° Sierpnia.
- 2° Drugi w poniedziałek po Niedzieli staro kapustnej.
- 3° Trzeci w poniedziałek po Niedzieli Palmowej.
- 4° Czwarty na św. Stanisława dnia 8° Maja.
- 5° Piąty w poniedziałek po Niedzieli św. Trójcy.
- 6° Szósty na św. Jana Chrzciciela dnia 24° Czerwca.
- 7° Siódmy na św. Anny dnia 26° Lipca.
- 8° Ośmy na św. Mateusza dnia 21° Września.
- 9° Dziewiąty na św. Karola dnia 4° Listopada.

Każdemu po rozbiore Polski, kastowaniem Dyktacji Ełonomii
Niepotomski około roku 1783 dodatkowo zaprowadzone to
stały do tych 9 jarmarków, jeszcze trzy Jarmarki za
zwoleniem wyższej władzy austriackiej. to jest:

- 1° Pierwszy na św. Marcina dnia 4° Marca.
- 2° Drugi na św. Bartłomija dnia 24° Sierpnia.
- 3° Trzeci na św. Barbary dnia 4° Grudnia.

Te Jarmarki to, ^{popisane} ~~antyczne~~ ^{antyczne} ~~dziewięć~~ ^{dziewięć} odbywały się jeszcze
za czasów Polskich. - to powiadczyć może poprzednim wzgl.
dem przywilej księcia Niepotomskiego z daty 5° Sierpnia 1777
roku wydany przez urząd Cyrkularny, w którym się sta-
ruje że pod czas tych dziewięciu Jarmarków wolno jest Niepo-
tomskiemu pobierać Targowce, od trzmarzy i t. d. po Trigo-
rę na rynku stojącą. - Należy w Aktach Okr. Prefektury
Niepotomski, że tutajże Miasteczko posiadało przywilej handlu z daw.

TARGI

Targi miały charakter stałych tygodniowych kramów kupieckich rozkładanych na placach, to właśnie obwoźni kupcy i handlarze wykonywali tam swoje zawodowe obowiązki.

W Niepołomicach targi odbywały się raz lub dwa razy w ciągu tygodnia.

Pierwotne szlaki handlowe zostały ograniczone, władze centralne nie tylko nie dbały o rozwój gospodarczy i cywilizacyjny nowo przyłączonego terytorium ale traktowały je jako wewnętrzną kolonię. Miasta i miasteczka cechowały się dążeniem do samowystarczalności, to z kolei powodowało wzrost znaczenia targów dla ekonomii i rozwoju miasta.

Protokół z dnia 19.10.1872 roku traktuje o zaprowadzeniu targów we wtorki, funduszu na prowadzenie i utrzymanie targu oraz o policji targowej wyposażonej w czapki i pasy.

Protokół z dnia 19.10.1872 roku traktuje o zaprowadzeniu targów we wtorki, funduszu na prowadzenie i utrzymanie targu oraz o policji targowej wyposażonej w czapki i pasy.

Głosujących było 16 pod przewodnictwem Naczelnika gminy na wniosek Zwierzchności Gminnej poparty przez większą część radnych względem sporządzenia porządku targowego, uzyskania prawa do poboru placowego i targowego celem wykonania policji targowej, sporządzenia taryfy, uchwaliła rada gminna na posiedzeniu z dnia 19 października 1872 jednogłośnie jak następuje: „ Dekretem kancelaryj nadwornej z dnia 27 kwietnia 1787 L:856 zezwolił Najjaśniejszy Pan na odbywanie się jarmarków i targów w miasteczku Niepołomicach. Targi tygodniowe odbywać się mają każdego wtorku zaś jarmarki w dniu 7 stycznia, 12 lutego, 4 marca, 25 marca, 8 i 26 maja, 24 czerwca, 26 lipca, 24 sierpnia, 21 września, 4 listopada, 4 grudnia każdego roku. Dla wykonania policji targowej tudzież zabezpieczenia obrotu, bezpieczeństwa osoby i mienia i innych dogodności dla uczęszczających na jarmarki i targi potrzebuje gmina niezbędnych funduszy jako...
2. sprawienie i utrzymanie straganów, 3. utrzymanie w dobrym stanie studni, 4. utrzymanie rekwizytów ogniowych, lekarza i komisarza targowego (...)”

Rynek 5

Zestawienie sieci handlowo-usługowej na dzień 31.08.1939 r. w porównaniu ze stanem przedstawionym w opracowaniu naczelnika Kazimierza Bisztygi – daje obraz w jakim stopniu – tempie rozwijały się Niepołomice na tym odcinku.

Dlaczego stan na dzień 31.08.1939 r. – otóż jest to ostatni dzień wolności – i stan ten obrazuje stopień rozwoju Niepołomic, szczególnie II Rzeczypospolitej – w okresie pełnej wolności.

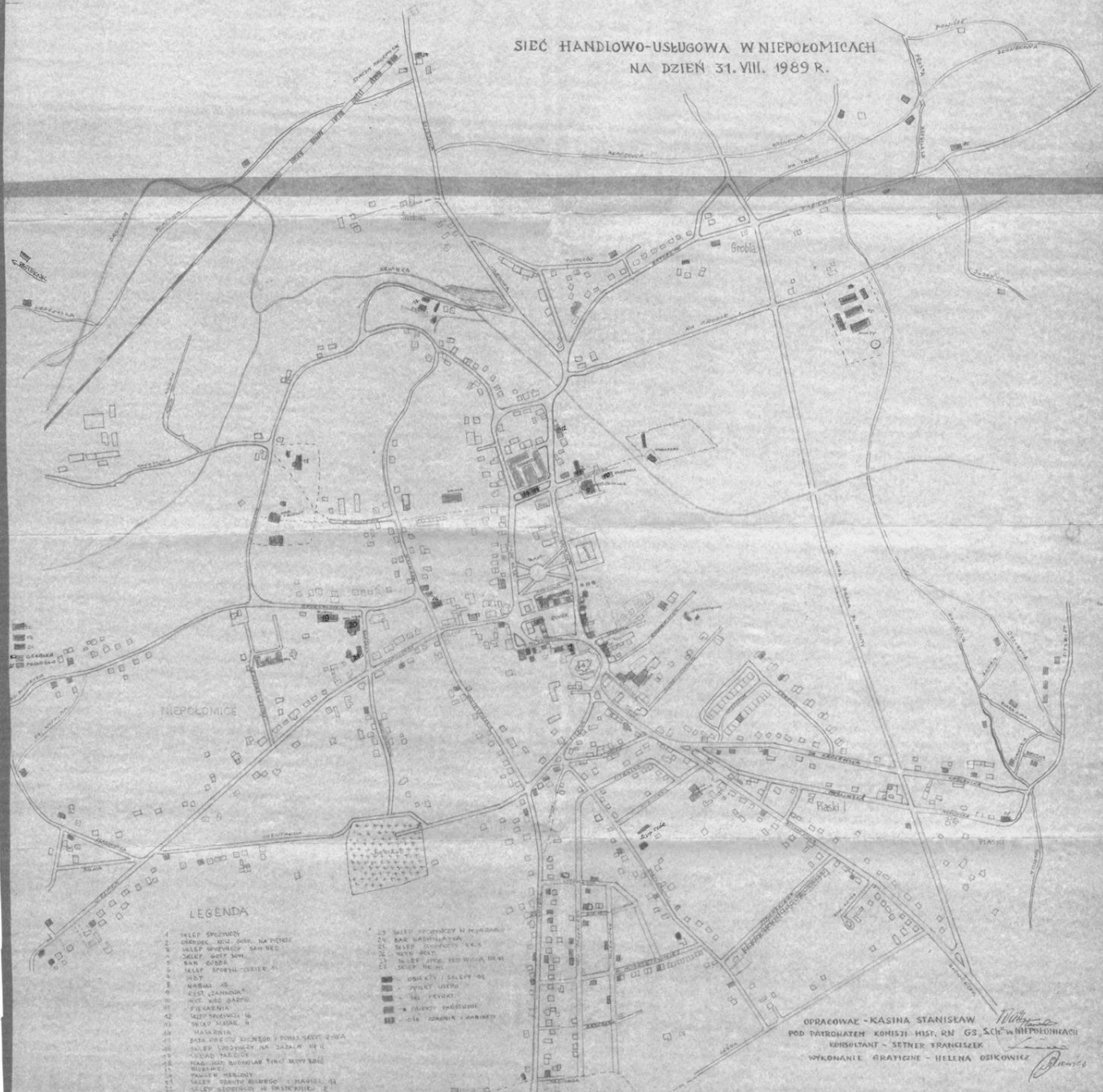
Stanisław Kasina „Kronika Niepołomic” cz. II

Późniejsze okresy ulegają różnym zmianom na skutek zarządzeń okupanta na tym odcinku – a następnie systemu gospodarczego w PRL – dlatego też zestawienie na dzień 31.08.1989 (a więc 50 lat później) – będzie datą wyjściową – dającą znów początek obserwacji – jak „życie” handlowo-usługowe toczyło się w nowej rzeczywistości.

Stanisław Kasina „Kronika Niepołomic” cz. II

SIEĆ HANDLOWO-USŁUGOWA W NIEPOŁOMICACH
NA DZIEŃ 31. VIII. 1989 R.

LEGENDA

1	BIURO SPRAWNOŚCI	23	WIEŻA TELEKOMUNIKACYJNA
2	OBROTEK MOJ. GOS. NA WIEŻE	24	BAR RESTAURACJA
3	SKLEP SPRAWCZOŚĆ SAN. NIE	25	SKLEP KOMUNIKATYVNY
4	SKLEP WIELKI SAMA	26	WYTYK PRAT
5	BAR GOSDA	27	SKLEP JEDZ. IED. WODNA WIA
6	SKLEP WYWIENIOWY	28	SKLEP WIA
7	BIURO	29	GOS. KTY I ZALNY OS
8	BARBARA OS	30	WYTYK WODNY
9	REST. JARNOGA	31	WIA (CENNY)
10	WYTYK WIA	32	WIA (CENNY)
11	WYTYK WIA	33	WIA (CENNY)
12	WYTYK WIA	34	WIA (CENNY)
13	WYTYK WIA	35	WIA (CENNY)
14	WYTYK WIA	36	WIA (CENNY)
15	WYTYK WIA	37	WIA (CENNY)
16	WYTYK WIA	38	WIA (CENNY)
17	WYTYK WIA	39	WIA (CENNY)
18	WYTYK WIA	40	WIA (CENNY)
19	WYTYK WIA	41	WIA (CENNY)
20	WYTYK WIA	42	WIA (CENNY)
21	WYTYK WIA	43	WIA (CENNY)
22	WYTYK WIA	44	WIA (CENNY)

OPRACOWAŁ - KASINA STANISŁAW
 POD PATROHATEM KOMISJI HIST. RM G3, SIEĆ W NIEPOŁOMICACH
 EKSPERTANT - SETNER FRANCISZEK
 WYKONANIE - GRAYCZENE - HELENA OSKOWICZ

Wykaz

sieci handlowo-usługowej na terenie miasta Niepołomice
na dzień 31.8.1939 r.

Lp.	Rodzaj działalności	prowadzony przez:		Razem	Uwagi
		Israelita	Katolik.		
1.	sklepy ogólnospożywcze	13	8	21	
2.	- " - piekarnicze	1	1	2	
3.	- " - miśsiwe	5	3	8	
4.	- " - wsobliwarskie		3	3	
5.	- " - spoż - przemysłowy	1		1	
6.	- " - uloszarski - uabialowy	1	1 ^x	2	Wokresy Sp. - nie ulosz. w Hol. Bators
7.	- " - cukierniczo - owocowy	1		1	
8.	- " - owocowo - kolonialny	1		1	
9.	- " - cukierniczy	1		1	
10.	- " - " + gry	1		1	bielid + aromatyz
11.	Wytwórnia cukiernicza		1	1	gr. ciastka - Tor
12.	piekarnie	2	1	3	
13.	Restauracje - kawiarnie	2	3	5	
14.	Kawiarnie	1	1	2	
15.	Bar	5	4	9	
16.	x Hurt i detal. sprzedaż wyj. P.M. Sp		1	1	xx Sprzedaż det. Spirytusowy
17.	x " " " " wyrobu P.M.T.		1	1	Wszystki wyj. Zakłady garb.
18.	Sklep z garbami + wyj. P.M.T.		2	2	Wszystki wyj. Towarowy - ja.
19.	- " - tekstylny	11		11	Towarowy - ja. również wisk.
20.	- " - obuwniczy	3	1	4	Sklepy spożyw.
21.	- " - z skórami obuwniczymi	3		3	
22.	- " - przybory szewskie	2		2	
23.	- " - " - szholuc	2		2	
24.	- " - art. przemysłowe	2		2	
25.	- " - gal. wst. okucia bud. szkło.	1		1	
26.	- " - z rowkami (czyszc. row.)	1		1	
27.	- " - galant - pasmanteria	5	1	6	
28.	- " - kufelkowy	2		2	
29.	- " - kapelusz i czapki	1		1	
30.	- " - drogeria		1	1	
31.	Apteka		1	1	
32.	Wytwórnia Wód Garobowych	1		1	
33.	Handel węglem	3	2	5	
34.	x Sprzedaż drewna opał. i budowlanego		1	1	x Nadleśnictwo Grajnowskie Przewodnia 47
35.	Wyrob pustaków i betonów (stado. drog)	1	1	2	
36.	Cegielnia (cegła - dachówka - drowy)		1	1	
37.	Skład desek	2		2	
38.	Sklep żelazny	3		3	
39.	Młyn		1	1	
40.	x Handel zbożem i mąką	1	1	2	x hurt
41.	- " - siarce i siarce	1		1	
42.	- " - Hovei	1	1	2	
43.	Skup pierza i skórek	2		2	
44.	- " - odpadków użytkowych	1	1	2	
45.	- " - gosi	2		2	

Lp.	Rodzaj działalności	prowadzony przez:		Kazem	Uwagi
		Żydzi	Katolici		
46.	* Kółko Rolnicze -		1	1	* Art. społ. + sprawozdania masowa z botanik i sil młaków lepiwej jakości głównie z porzeczki
47.	Lecznice	1	3	4	
48.	Deptyta	1	1	2	
49.	Fotograf		1	1	
50.	Złotnik		1	1	
51.	Regarustrz	2	1	3	
52.	Fryzjer	1	2	3	
53.	Magiel	2		2	
54.	Blacharz	4	1	5	
55.	Ślusarz		2	2	
56.	Kowal		7	7	
57.	Kolodziej - stelmach		3	3	
58.	Cieśla		7	7	
59.	Beduare		1	1	
60.	Stolarz	1	7	8	
61.	Krawiec	4	10	14	
62.	Murarz		8	8	
63.	Malarz (pokojowy)		6	6	
64.	Fiakier - dorozka		4	4	
65.	Porcelanik		1	1	
66.	Widliuare - Koszykare		2	2	
67.	Tapicer		1	1	
68.	Adwokat	2	2	4	
69.	Notariusz		1	1	
70.	Zakład Kominiarski		1	1	
71.	Kawiemiarz		1	1	(Magrobki)
72.	Spółka beuryuona	1		1	(F2 Karpaty)
73.	Kaciua	1		1	
74.	Dom wolegomy	1		1	
75.	Ubojnia wiejska		1	1	
76.	- " - drobiu Koszernego	1		1	
77.	Miejski Dom wolegomy ubogich		1	1	
78.	Bank Ludowy		1	1	- spółdzielczy
79.	Kasa Stefczyka		1	1	- " - Banki te powstaly w 41943r.

Place targowe:

1. Targowca - handel bydlem - hodow
co drugi wtorek
2. * Rynek Gf. - handel - webralam,
drob. straganami
pasta; furmanowi - dwie
kajmista: 1 p.
3. * "Kozimion" (fr. gosi rynek) -
handel gosiacami - Rynek
beduarskie - kolodziejstwo
(pasta; furmanowi)

x u kazdy wtorek
zast. piotki byly targi
u malym zakladzie

u wtorki -

Wykaz placówek

handlowych i usługowo - produkcyjnych prowadzonych przez
 Rejonową Spółdzielnię "Samopomoc Chłopska" w Niepołomicach
 na dzień 31.8.1989 r.

1.	Rejonowa Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"	Niepołomicę	sklepy spożywcze	16
2.	- " -		sklep cukierniczy	1
3.	- " -		nabiałowo-piekarn.	1
4.	- " -		mięsno-wędliniarski	1
5.	- " -		monopolowy	1
6.	- " -		chemiczny	1
7.	- " -		sklep meblowy	1
8.	- " -		art.gospod.domowego	1
9.	- " -		art.do prod.rolnej	1
10.	- " -		magiel	1
11.	- " -		masarnia	1
12.	- " -		piekarnia	1
13.	- " -		WWG i rozlew.piwa	1
14.	- " -		Restauracja "Zamkowa"	1
15.	- " -		Bary "Pod Żubrem" i "Nadwiślanka"	2
16.	- " -		Bar sezonowy "Oaza" w lesie na basenie	1
17.	- " -		Punkt skupu żywca i targowica gminna	1
18.	- " -		magazyn skupu płodów rolnych i magazyn pasz	
			- zboże	
			- ziemniaki	
			- siano	
			sprzedaż wytworów hutniczych	
			/rury, stal zbrojeniowa, blachy, kształtowniki/	
19.	wszystkie	- " -	skład tarcicy i materiałów budowlanych	
			- tarcica	
			- stolarka budowlana	
			- materiały pokryciowe /papa, eternit/	
			- materiały izolacyjne /lepik, wełna mineralna, suprema, styropian/	
			- wyroby kamionkowe	

20.	Rejonowa Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"	Niepołomice	skład opału i towarów masowych
			- węgiel, koks, miąż węglowy
			- nawozy mineralne
			- cement
			- wapno, gips
21.	- " -		wiaty magazynowe
			- magazyn męki produkcyjnej
22.	- " -		magazyn interwencyjny
			- art. spożywczych
			- wody mineralne itp
23.	- " -		punkt skupu surowców wtórnych
			- skóry. surowe
			- makulatura
			- szmaty
			- butelki
			- złom stalowy, żeliwny i kolorowy
24.	- " -		Transport gospodarczy
			- 1 ciągnik + 4 przyczepy + dłużyca + wóz asenizac.
			- star skrzyniowy
			- star wywrotka
			- "Robury"
			- "Żuki"
			- "Nysy"
			- Tarpan
			- wózek widłowy/podnośnik/ - koparka do rozł. wagonów
25.	- " -		Młyn gospodarczy
26.	- " -		Zakład Usługowy Napraw Sprzętu Radia i Telewizji
27.	- " -		Ośrodek Nowoczesna Gospodyni

Po odejściu od Rejonowej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Niepołomicach - Gminy Kłaj, a później Gminy Drwinia ze Spółdzielnią w Mikluszewicach - Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Niepołomicach zmieniła nazwę z Rejonowej na Gminną Spółdzielnię "Samopomoc Chłopska" w Niepołomicach w r. 1990.

Wszystkie dane dotyczące Spółdzielni obejmują dawny teren miasta Niepołomice.

Miejski Handel Detaliczny /MHD/

1. sklep galanteryjno - pasmanteryjny	1
2. sklep meblowy i art.gospod.domowego, obuwie	1

Krakowska Spółdzielnia Ogrodniczo - Pszczel. /KSOP/

1. sklep warzywniczy	1
2. środki do produkcji rolnej /środki ochrony roślin,nasiona, sprzęt ogrodniczy/	1

Placówki handlowe /sektor prywatny/

1. Post Waldemar	N-ce ul.Kościuszki 7	wielobranżowy handel art. gospodarstwa domowego
2. Kłosowska Janina	N-ce ul.Parkowa 6	handel odzieżą,galanteria
3. Trzos Irena	N-ce ul.Rynek 5	akcesoria i części zamienn do pojazdów samochodowych
4. Szewczyk Jan i Tadeusz	N-ce ul.Rynek 2	art.farbiarsko-mydlarskie gospod.dom.metal.tech.moto
5. Płocka Teresa	N-ce ul.Parkowa 8	kwiaty
6. Żochowska Zofia	N-ce ul.Parkowa	kwiaty
7. Ślusarczyk Ewa	N-ce ul.Parkowa 4	smażalnia-lodziarnia-kwiat
8. Satała Kazimiera	N-ce ul.Rynek 17	warzywa-owoce,art.pochodze zagranicznego
9. Wilusz Jerzy	N-ce ul.Rynek 18	art.branży piekarsko - cukierniczej
10. Dworak Bogdan	N-ce ul.Parkowa 10	wyroby wędliniarskie, art. spożywcze
11. Gaudyn Ferdynand	N-ce ul.Rynek 21	galanteria,odzież, art. gospod.domowego
12. Machnicki Jan	N-ce ul.Rynek 3	art. ogólnie - spożywcze

Zdjęcia z Kroniki
Gminnej Spółdzielni
„Samopomoc Chłopska”
w Niepołomicach

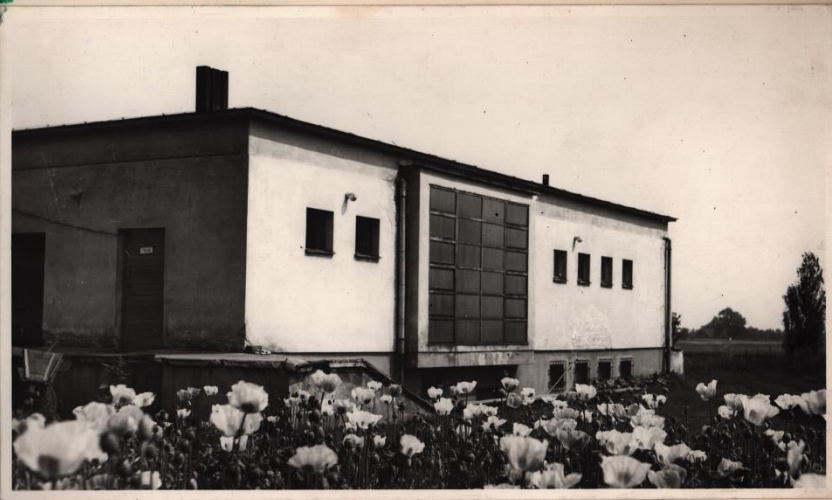
Bar pod Żubrem

Masarnia

Rest.
Lanzetta

Rozlewnia

Sklep 1213

S. Luty, M. Machnicka - Sklepy u Pana Gaudyna

Sklep na ulicy Grunwaldzkiej, w latach 80-tych, sklep meblowy

S

przedawczyni jest to osoba, która nie może mieć „humorów”, zawsze powinna być uśmiechnięta, grzeczna - mówi Kazimiera Cikała, kierowniczka sklepu spożywczego w Niepolomicach.

— Sprzedawczyni jest to osoba, która nie może mieć „humorów”, zawsze powinna być uśmiechnięta, grzeczna — mówi Kazimiera Cikała, kierowniczka sklepu spożywczego w Niepolomicach. — W naszej placówce staramy się, aby takie formy były coraz popularniejsze. Wtedy nawet, jeśli klient nie otrzyma poszukiwanego towaru, ale dowie się, kiedy będzie mógł go nabyć, jest zadowolony. Ponadto to działalność sklepu ważną rolę odgrywa Komitet Sklepowy. My na bieżąco jesteśmy w kontakcie z przewodniczącym Komitetu, który często pomaga nam zaliczać trudniejsze problemy...

K. Cikała od 27 lat pracuje w RSZiZ, szanują ją kupujący oraz przełożeni. Za swoje osiągnięcia i ona zostanie wyróżniona wpisem do „Honorowej Księgi” WZSR.

(cm)

Fot. Otto Link

